

Ook is het mogelijk, dat hij in bittere vijandschap zich tegen dit Evangelie verzet en in zijn Heidendom volhardt.

Maar eindelijk kan hij ook in het Syncretisme het middel vinden, om aan die onzekerheid in zijn ziel een einde te maken.

En dat de mensch tot dit middel de toevlucht neemt, ligt voor de hand. Immers, hij is conservatief van nature. Niet zoo gemakkelijk laat hij los, wat hij van zijn vaderen erfde. Daarom reeds gaat hij tegen het nieuwe in.

Daarbij komt, dat de oude mensch niet gaarne overwonnen wordt, en sterft; waarom zou niet de poging worden gewaagd, om nieuw en oud samen te doen huwen?

Zoo tracht men dan het erfgoed der vaderen vast te houden, en zich niet geheel te ontdoen van wat het hart bekoort; en tevens neemt men aan, wat in den nieuwen godsdienst gepredikt wordt en het hart zoo onrustig heeft gemaakt.

Het is het sluiten van een compromis.

Wij hebben dit niet zonder meer als karakterloos te veroordeelen. Natuurlijk, dat kan het ook zijn; maar de oorzaak kan ook zijn diepe eerbied voor hetgeen men van het voorgelacht erfde, en een sterk verantwoordelijkheidsgevoel; en vooral moet niet vergeten worden, dat het heel wat zeggen wil van godsdienst te veranderen; met name ernstige naturen zullen niet zoo op eens het verleden kunnen loslaten; ja, is het niet de almachtige werking van Gods Geest alleen, die daartoe in staat stelt?

Nu komt men op tweeërlei wijze met het Syncretisme in aanraking.

Houden ook wij ons aan Indië, dan is het mogelijk, dat de Hindoe iets of veel uit het Christendom overneemt, en met zijn eigen godsdienst vermengt. Of ook, de Christen-Hindoe, die uit volle overtuiging het Evangelie gelooft, houdt nog iets van den ouden godsdienst aan. Prof. Schomerus noemt het een verindisching van het Christendom, of: een verchristelijking van het Hindoeïsme.

Er zijn verscheidene pogingen gedaan, om het Hindoeïsme met gedachten uit het Christendom te verrijken. Zonder op bijzonderheden in te gaan herinneren wij aan de Brahma-Samadsch beweging, aan de Arya Samadsch, en de Dev-Samadsch. De stichters zagen in het Hindoeïsme veel, wat moest worden afgekeurd, en vonden in het Christendom het een en ander, dat kon worden aanvaard; maar zij bleven Hindoe's; het Christendom werd eenvoudig gebruikt, om het Hindoeïsme te zuiveren en te verrijken.

Anderzijds handelen de Christen-Hindoe's ook wel syncretistisch. Vooral in dezen tijd schijnt dit grootere afmetingen te nemen. Prof. Schomerus schrijft ervan: „Men wil zich niet meer met een autoriteitsgeloof tevreden stellen. Men eischt voor zich het recht op, zelf erover te beslissen, wat het ware Christendom is. De vele verschillende Christelijke richtingen verstaan het Christendom dus of zoo. En wie van hen heeft gelijk? Kunnen zij niet allen gelijk hebben? Zijn er niet verschillende weergaven van het Christendom? En zoo ja, waarom zou er dan ook niet een Indische opvatting van het Christendom zijn, die recht van bestaan heeft? En zoo maken sommigen zich op, om zulk een Indische opvatting en weergeving van het Christendom te construeeren...” Vooral wordt dan gewezen op de mystiek, die in het Westersche Christendom een te kleine plaats inneemt, en door de Indiërs veel meer tot haar recht zou kunnen komen.

Natuurlijk gaat het niet hierom, of de Christen-Hindoe's het Christelijk geloof mogen weergeven naar hun spreekmanier; ook weten wij, dat God elk volk een eigen charisma heeft gegeven en een bijzondere aanleg, welke ook bij het uitdrukken van de waarheid der Schrift moeten worden aangewend. Maar dit is toch iets anders, dan waarop prof. Schomerus wijst; de bekeerde Hindoe blijkt nog niet los te zijn van zijn ouden godsdienst, en tracht in meer of mindere mate tot een compromis te komen.

Voorwaar, hier staat de zending voor groote moeilijkheden. De erkenning van de Hindoe's, dat er in het Christendom veel is, wat kan worden aangenomen, is nog geen bewijs van ware bekeering. En tegen het Syncretisme van de bekeerlingen, die nog in menig opzicht aan het Hindoeïsme vastzitten, moet worden opgetreden, zonder met het badwater het kind weg te werpen.

Met de uitspraak: het Syncretisme is verwerpelijk! is men dan ook niet klaar. Zelfs moet de vraag onder de oogen worden gezien, of het niet een onvermijdelijke doorgangperiode is in de christianisering van een volk. In ieder geval wijst het Syncretisme op een gemoedstoestand van onzekerheid met eigen godsdienst, waarmee de zending winst moet doen. Maar noodig zal altijd blijven, om het absoluut karakter van het Christendom te handhaven en het principiële onderscheid van Christendom en Heidendom in het licht te stellen.

Wij eindigen met de slotwoorden van het referaat van prof. Schomerus, uit welk referaat wij slechts enkele dingen naar voren konden brengen:

„De niet-Christelijke religies leven van het Syncretisme, vooral wanneer zij met het Christendom in aanraking komen, en zij het Christendom tegenover zich zien geplaatst.

Het Christendom echter gaat aan het Syncretisme ten onder. Uit menselijk oogpunt beschouwd kan een Christelijke kerk meenen, door begunstiging van het Syncretisme zekere voordelen te behalen; maar zij moet het zich klaar bewust zijn, dat dit slechts geschiedt ten koste van het Christendom als religie, die aan de menschen de verlossing predikt en het kinschap Gods”.

J. D. W.

Van het goede te veel.

We lezen in het „Kerkblad van Zuid-Afrika“:

Die Raad van die Nederduitse Kerke het aanbeveelt dat 'n Dieriesondag deur die gemeentes sal gehou word. Hierdie Amerikaanse dinge vermenigvuldig met die dag. Laat ons bietjie kyk wat ons al het: 'n Burgermeesterssondag, 'n Politiesonondag, 'n Moederssondag, 'n Vaderssondag, 'n Studentesondag, in Kaapstad 'n Parlementssondag, 'n Dieriesondag. Ja, ek weet nie of ek die spul al bymekaar het nie. In Engeland is 'n beweging om 'n Industriesonondag te kry. Ek gee nog aan die hand 'n Boeresonondag, 'n Winkelierssondag, 'n Onthouderssondag (as dit nog nie daar is nie), 'n Kindersondag (dit sal wel al in plekke ingevoer wees), 'n Predikantesonondag, 'n Dienstbodesonondag (om mense te leer hoe om hulle dienstbodes te behandel), 'n Basesonondag (om die knegte te leer hoe om hulle te gedra teenoor hulle base). En so kan ons dit vermenigvuldig, totdat ons 'n totale humanitiese godsdienst het wat nie een Sondag vir God wat die Rusdag geheilig het oorlaat nie.

Precies; en dan kan er nog een Zondag-Zondag bij, om ons te leeren, hoe we Zondag vieren moeten.

Ook daar.

In het „Kerkbl. v. Zuid-Afrika“ schrijft Ds Postma: Ons Proponente.

Volgens berigte is al ons proponente nog nie beroep nie. Die moeilike tye waarin deur Gods bestel ons gemeentes nou verkeer sal wel die vernaamste oorzaak daarvan wees.

Dus behoeven onze kandidaten ook niet naar Zuid-Afrika te zien.

Dr. Los zei trouwens ook al op de predikantenvergadering.

Huishoudschool Dokkum.

Van den heer Strikwerda in Dokkum ontvingen we een ingezonden stuk, in verband met de kwestie aangaande de Dokkumer-huishoudschool-kwestie. Daar op die kwestie voor eenige weken gewezen werd in deze rubriek, nemen we nu het stuk ook weer hier op. Het luidt als volgt:

M. de R.I.

Door onjuiste voorlichting in de pers heeft zich inzake de handelingen van het Bestuur en de Vereniging voor Christelijk Huishoudonderwijs in Dokkum e.o. een gansch verkeerde voorstelling gevestigd.

Daarom nemen we de vrijheid voor onderstaande plaats te vragen. Bij voorbaat zeggen we U beleefd dank voor de opneming.

Fel is de Vereniging en haar bestuur aangevallen door een opgenomen stuk van de heeren Blok e.s., waarin den leden werd aangeraden als één man zich van de leiding los te maken en voor het lidmaatschap te bedanken. Dat stuk is en blijft onbegrijpelijk. Immers de Vereniging wil positief Christelijk Onderwijs en staat op den grondslag der Drie Formulieren. Geen oogenblik is er aan gedacht te in een gemengde neutrale Vereniging te doen oplossen. Ze heeft haar zelfstandigheid geen oogenblik verloren. Niemand der onzen dacht er één oogenblik aan lid te worden van de toch al zeer sterke neutrale Vereniging. Alleen toen bleek, dat uit eigen kosten geen inrichting verkregen kon worden en van hoogerhand alleen gelden zouden worden verstrekt, indien samenwerking werd beproefd, eerst toen is gepoogd door samenspreking met de neutrale vereniging zulke voorwaarden te bedingen, dat Christen-ouders met gerustheid hun kinderen naar de eventueel te verkrijgen school zouden kunnen zenden. Dat meende de Vereniging te mogen doen, omdat wijlen Dr. A. Kuiper, de groote voorvechter van vrij Christelijk Onderwijs, inzake dit onderwijs — v.a.k. onderwijs — had aangedrongen op volledige samenwerking in één vereniging. Wat voor algemeen vormend onderwijs niet kon, moest volgens Dr. A. Kuiper in dezen worden beproefd. Hoe men Dr. Kuiper tegen de Vereniging heeft opgeroepen, verklaren we dan ook niet te kunnen begrijpen. Want zoover als deze wilde gaan, is men in Friesland Noordoosthoek niet gegaan. Men stelde daar aan de neutralen zulke voorwaarden, ter wille van het Christelijk beginsel, dat ze verworpen werden, omdat volgens één hunner de komende school in beginsel dan „Christelijk“ zou zijn. Wij wenschten een soort verdrag, waarbij onze Vereniging paraat en zelfstandig bleef, en zoo, dat de leiding van de school en van het onderwijs door een flinke meerderheid in „de Commissie van tien“ en in het personeel aan rechts verbleef. Aan neutraliteit was dit personeel niet gebonden. Bij de eerste afwijking zou de Vereniging zich kunnen handhaven.

Deze voorwaarden zijn door links niet aanvaard. Samenwerking bleef zonder verloochening van het beginsel niet mogelijk en terstond daarop is de actie voor het verkrijgen van een Christelijke school op den grondslag der Vereniging doorgezet.

Dagen nadat de pers het afbreken der onderhandelingen publiek had gemaakt, kwam het krenkend stuk der heeren Blok e.s., die zelf noch in Leeuwarden noch in Sneek in dezen iets hadden tot stand ge-

bracht. Dit stuk heeft aan de actie voor een Christelijke school veel kwaad gedaan. Eenvoudige menschen laten zich door klinkende leuzen licht meeslepen.

Zelfs na nadere inlichtingen onzerzijds is dit stuk nimmer terug genomen. We hadden nu in elk geval een ridderlijke erkenning van ongelijk mogen verwachten om zoo mogelijk te herstellen wat bedorven was. Dit is helaas niet gebeurd. Zeer hopen we, dat niettemin eerlang een Christelijke inrichting mag verrijzen.

Het Bestuur der Vereniging voor Christelijk Industrie- en Huishoudonderwijs voor Dokkum e.o.
S.

Het doet ons genoegen, dat blijkt, dat in Dokkum onze mannen op hun post waren.

Die kwestie is dus afgedaan.

Moelijker wordt echter de situatie voor de voorstanders van Christel. Middelbaar Onderwijs, door 'tgeen van elders bericht wordt.

We vernemen, dat in Ede samengewerkt wordt tusschen voorstanders van Christelijk en van „openbaar“ onderwijs voor de stichting van een H. B. S. of een Lyceum.

Ook uit Emmen bericht men zulks.

'tIs toch zeker niet waar, wat „men“ zegt?

J. W.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Geachte Redactie,

Met genoegen las ik in „De Reformatie“ de „Brief“ in „Die Kerkblad“ met 't antwoord van die redactie inzake Gerdes' „Er ruischt langs de wolken“. Inderdaad heeft Dr. Kuiper 't door haar aangehaalde zoo gezegd. Doch later heeft hij in een zijner meditaties letterlijk geschreven: Er ruischt langs de wolken niets. Laat ik er mogen bijvoegen, dat ongeveer een jaar geleden in „De Saambinder“ Ds Kersten, die waarschijnlijk de opmerking van Dr. Kuiper in de herinnering bewaard heeft, dezelfde opmerking maakte. Ik voor mij heb er mij nooit mee kunnen vereenigen; en juist het ten zeerste toe, dat dit vers (een vertaling) er zoo is ingegaan, en er in bleef. Ik hoorde 't vaak zelfs in kazuïes zingen; en toen indertijd Ds Knoop, onder een zijner straatpredikingen, om herriemakers 't zwijgen op te leggen, met zijn koortje dit Kerstlied inzette, zongen ook soldaten mee.

N.

I. B.

Eén der groote moeilijkheden in het kerkelijk leven is wel die der „grooten“ kerken.

Eenerzijds moet gewaakt worden tegen groote afval van de kerk, terwijl anderzijds daarvoor in den weg staat het groote aantal zielen wat door één predikant bewerkt moet worden. Om nu aan beide eischen te kunnen voldoen, daarin zit juist het probleem.

En toch kan men zich er niet mee afmaken om alleen het feit te constateeren. Een oplossing zal er gezocht moeten worden.

Als het waar is wat Ds Lindeboom in de Reformatie van 12 December 1930 schrijft:

„In tegenstelling met enkele jaren geleden is er thans vrij wel niemand, die het opneemt voor het behoud der eene, ongedeelde groote stads kerk. Niet slechts de parochie-indeeling met het behoud van den éénen kerkeraad (zooda. b.v. in de Geref. Kerk te Delft) en ook te Groningen, maar vooral de meer radicale kerk-splitsing — het uiteenvallen van de ééne stadskerk in meerdere zelfstandige kerken — begint gaandeweg meer voorstanders te krijgen“ dan zou er tenminste één weg zijn, die den bloei der groote stadskerk kan bevorderen.

Want zeker is het, dat, wanneer in 'n bepaalde wijk van de stad behoefte aan een kerkgebouw bestaat, de saambuorigheid en offervardigheid veel grooter zal zijn in die wijk, wanneer het een geconstitueerde kerk werd, als dat de geheele groote gemeente het bedrag bijeen zal brengen.

Men steunt dan te veel op de groote massa, die het bedrag gemakkelijker bijeen kan brengen.

Nu is het niet te ontkennen, dat er moeilijkheden zijn, wanneer er één groote stadsgemeente is met 6 wijken en 6 kerkgebouwen, om een oplossing te vinden vooral om de financiële aangelegenheden te regelen.

Toch zijn de moeilijkheden om ze te overwinnen.

Zouden ze er niet zijn, dan zou het toch ook te betrouwen zijn, dat het nog niet eerder geschied is.

Zoude het courantenbericht van een dazer dagen, wat mededeelde dat een groot aantal menschen door de atheïsten-vereeniging van het geloof was afgebracht, ons dan niets te zeggen hebben?

Gaat men dan kerkgebouwen in een groote stad bouwen met niet meer zitplaatsen als voor duizend personen, dan kan men tenminste spreken van goede bearbeiding van de stadskerken.

Zeker zal dat financiële offers moeten kosten.

De Dijk heeft vorige jaren in de Reformatie al bepleit om onze kerken doelmatiger in te richten, omdat ze maar 4 uur per week gebruikt werden.

Zou men in de groote stad dan geen één kerk kunnen bouwen voor twee wijken en in dat kerkgebouw vier maal per Zondag dienst kunnen houden?

Men vergeet niet, voor een kerkgebouw van f 100.000 moet jaarlijks f 6000 door de gemeente opgebracht worden, terwijl men daarvoor een predikant kan hebben. Op het platteland moet men onder een klein aantal menschen ook een kerk en predikant onderhouden. En nu is het wel waar, dat in de groote stad de diaconie veel meer vraagt dan ten platte lande, maar men vergeet dan ook de wekelijksche inkomsten van die van de stad en van het platteland.

Zou de wensch van den heer Schilder vervuld worden, van een vaste omslag naar de inkomsten, dan zou

men geheel kerkelijke bu
Uit het
steden geno
zonder de g
krigen van
beurdeiden
opbrengen v
als uitgangs
gelijk is gen
Voor de
tuurlijkewij
welke met e
daardoor vo

Delfshaven
's-Gravenha
Katendreef
Scheveninge
Rotterdam
Groningen
Amsterdam
Zwolle
Utrecht
's-Gravenha
Leiden
Delft
Kralingen
Amsterdam
Leeuwarden
Amsterdam
Apeldoorn
Hilversum
Haarlem
Maassluis
Meppel

Classis Den
Classis Gro
Classis App
Classis Dre
Classis Gro

BOE

In dit bo
ken. De h
trouwens, v
niet de bec
Het is in
aan een be
delt, of aan
onthouden.
special te
eenigt in z
„religie“ ar

Toch kun
gebed niet
meel; zoo
te onsame
wordt geer
meer.

Maar het
ons van c
meerden b
zijn, b.v. d
behagen, d
in het „kie
nativiteit e
aan het g
verkeerd g
gebed ons
zijn plaats
meermalen

Wilde he
dan zou h
resseeren
wijze van
de uitgebr
Thans, nu
woord wil
eerste ontr
is tusschen
den eenen,
anderen k
een „ervari
lijk aan de
Kon het
beginselver
ken, het
lezers nog
alles geen
lijkheid va
Natuurlij
ten, uiting
„denken“ i
helpen in
zij uit God

Enigen
een uitstel
Emil Ludv